

Motion till riksdagen 2025/26:3518

av Camilla Hansén m.fl. (MP)

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt förslaget i tabell A i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det forskningspolitiska målet ska innehålla delmål om jämställdhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det forskningspolitiska målet ska innehålla delmål om samverkan och samhällspåverkan och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen beslutar att anslaget 1:15 ska benämnas Statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling.

Motivering

Tabell A Anslagsförslag för 2026 för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Statens skolverk	1 406 011	±0
1:2 Statens skolinspektion	676 633	±0
1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten	894 052	±0
1:4 Sameskolstyrelsen	68 698	±0
Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	5 493 885	80 000
1:5		
1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	293 837	±0

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder inom förskola	5 760 000	500 000
1:7		
1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	206 720	±0
1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	130 582	±0
1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	1 109 526	±0
1:11 Skolforskningsinstitutet	47 910	±0
1:12 Praktisknära skolforskning	36 043	±0
1:13 Bidrag till lärarlöner	4 875 000	±0
1:14 Särskilda insatser inom skolområdet	173 418	±0
1:15 Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling	9 364 600	1 500 000
1:16 Bidrag till vissa studier	17 525	±0
1:17 Statligt stöd till vuxenutbildning	3 712 422	160 000
1:18 Myndigheten för yrkeshögskolan	202 724	±0
1:19 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	4 420 166	±0
2:1 Universitetskanslersämbetet	166 446	±0
2:2 Universitets- och högskolerådet	320 330	-88 000
Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå		
2:3	2 207 888	16 000
Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå		
2:4	2 619 766	19 000
Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå		
2:5	2 572 678	19 000
Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå		
2:6	2 748 425	20 000
Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå		
2:7	2 543 214	19 000
Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå		
2:8	1 941 779	14 000
Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå		
2:9	2 091 947	16 000
Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå		
2:10	1 978 453	15 000
Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå		
2:11	1 694 535	13 000
Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå		
2:12	1 349 615	10 000
Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå		
2:13	1 895 241	14 000
Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå		
2:14	1 199 667	9 000
Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå		
2:15	859 998	6 000
Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå		
2:16	1 973 459	14 000
Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå		
2:17	1 435 827	11 000

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på 2:18 forskarnivå	2 207 400	16 000
Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och 2:19 avancerad nivå	832 619	6 000
Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på 2:20 forskarnivå	530 237	4 000
Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och 2:21 avancerad nivå	824 443	6 000
Karlstads universitet: Forskning och utbildning på 2:22 forskarnivå	311 502	2 000
Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och 2:23 avancerad nivå	1 283 484	10 000
Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på 2:24 forskarnivå	429 188	3 000
Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och 2:25 avancerad nivå	966 377	7 000
Örebro universitet: Forskning och utbildning på 2:26 forskarnivå	356 479	3 000
Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och 2:27 avancerad nivå	672 410	5 000
Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på 2:28 forskarnivå	311 638	2 000
Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och 2:29 avancerad nivå	1 148 114	9 000
Malmö universitet: Forskning och utbildning på 2:30 forskarnivå	330 179	2 000
Mälardalens universitet: Utbildning på grundnivå och 2:31 avancerad nivå	746 278	6 000
Mälardalens universitet: Forskning och utbildning på 2:32 forskarnivå	309 021	2 000
Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå 2:33 och avancerad nivå	317 252	2 000
Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på 2:34 forskarnivå	119 201	1 000
Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på 2:35 grundnivå och avancerad nivå	235 787	2 000
Stockholms konstnärliga högskola: Forskning och 2:36 utbildning på forskarnivå	63 704	1 000
Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på 2:37 grundnivå och avancerad nivå	131 447	1 000
Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och 2:38 utbildning på forskarnivå	40 885	1 000
Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och 2:39 avancerad nivå	611 787	5 000
Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på 2:40 forskarnivå	119 515	1 000
Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och 2:41 avancerad nivå	513 590	4 000

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på 2:42 forskarnivå	120 821	1 000
Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och 2:43 avancerad nivå	564 285	4 000
Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på 2:44 forskarnivå	128 297	1 000
Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och 2:45 avancerad nivå	497 394	4 000
Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på 2:46 forskarnivå	115 343	1 000
Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och 2:47 avancerad nivå	484 014	4 000
Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på 2:48 forskarnivå	108 153	1 000
Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och 2:49 avancerad nivå	386 068	3 000
Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på 2:50 forskarnivå	74 265	1 000
Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad 2:51 nivå	456 387	3 000
Högskolan Väst: Forskning och utbildning på 2:52 forskarnivå	104 446	1 000
2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	196 524	2 000
2:54 Konstfack: Forskning och utbildning på forskarnivå	25 943	1 000
Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och 2:55 avancerad nivå	76 756	1 000
Kungl. Konsthögskolan: Forskning och utbildning på 2:56 forskarnivå	15 839	1 000
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på 2:57 grundnivå och avancerad nivå	156 768	1 000
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Forskning och 2:58 utbildning på forskarnivå	26 092	1 000
Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och 2:59 avancerad nivå	509 279	4 000
Södertörns högskola: Forskning och utbildning på 2:60 forskarnivå	140 575	1 000
Försvvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och 2:61 avancerad nivå	47 704	1 000
Försvvarshögskolan: Forskning och utbildning på 2:62 forskarnivå	56 667	1 000
2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	4 415 760	32 000
2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	991 719	50 000
2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor	983 700	±0
2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	3 039 108	22 000
2:67 Särskilda bidrag inom högskoleområdet	50 980	20 000
3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	8 072 296	±0
Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella 3:2 organisationer	420 061	±0

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning	212 500	±0
3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet	1 477 356	±0
3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning	55 379	±0
3:6 Institutet för rymdfysik	65 811	±0
3:7 Kungl. biblioteket	509 048	±0
3:8 Polarforskningssekretariatet	75 359	±0
3:9 Sunet	49 183	±0
3:10 Överklagandenämnden för etikprövning	5 809	±0
3:11 Etikprövningsmyndigheten	58 495	±0
3:12 Nämnden för prövning av oredlighet i forskning	16 091	±0
3:13 Särskilda utgifter för forskningsändamål	89 495	±0
3:14 Gentekniknämnden	5 145	±0
4:1 Internationella program	81 589	±0
4:2 Avgift till Unesco och ICCROM	32 186	±0
4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet	11 906	±0
Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	24 543	±0
99:1 Fler timmar i fritids och förskola för fler barn	±0	750 000
Summa	106 936 696	3 380 000

Mer resurser och stärkt likvärdighet i skola och förskola

Ett stopp för vinstutdelningen är helt nödvändigt eftersom det ökar segregationen och ojämlikheten mellan skolor. Skolans syfte ska alltid vara utbildning – aldrig vinst. Därför hör aktiebolag med vinstsyfte inte hemma i skolan.

Staten måste fortsätta rikta resurser för att öka likvärdigheten i skola och fritidshem över hela landet. Svensk skola ska vara en skola för alla och staten måste ta ett större ansvar för en likvärdig skola med stark kunskapsutveckling. Sambandet mellan skolmisslyckanden och fattigdom, utanförskap och kriminalitet är starkt och väl belagt i forskningen. Vi gör hela samhället en otjänst när vi sparar på skolorna. Miljöpartiet ökar därför anslaget för likvärdighet och kunskapsutveckling med 1,5 miljarder kronor under 2026 på anslag 1:15 Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling. Detta anslag hade tidigare med stärkt likvärdighet i namnet, och att ta bort det har påverkat hur medel tilldelas under anslaget. Det är talande för regeringens skolsyn och vi yrkar att statsbidraget byter namn och används för stärkt likvärdighet i svensk skola. För förskolan skjuter vi till 500 miljoner kronor för kvalitetshöjande åtgärder till anslag 1:7.

Skolan ska vara en inkluderande miljö och ge förutsättningar till alla barn att lära sig och få kunskap. Vi välkomnar regeringens satsning på elevhälsan men ser det som viktigt att rejält kunna öka personaltätheten för kuratorer. Vi fördelar 80 miljoner kronor till detta på anslag 1:5.

När Miljöpartiet satt i regeringen tillförde vi medel för höjda lärarlöner. Detta är en viktig fråga för att höja lärarnas status. Ytterligare en viktig fråga är att ge förutsättningar för vidareutbildning. Vi lägger 50 miljoner kronor årligen på anslag 2:64 2026–2028 för satsningar på vidareutbildning av obehöriga lärare (VAL) samt särskilda medel

för att de med utländsk examen ska kunna få nödvändig kompetens för svensk skola. Undervisning ska bedrivas av legitimerade lärare.

Fler barn ska kunna gå mer på förskola och fritids

Miljöpartiet vill att fler barn ska gå i förskolan. Vi anser att förskolan är en rättighet för barnen snarare än ett stöd till föräldrarna. Vi vet att deltagande i förskolan har betydelse för barnets framtida skolresultat. I Sverige går idag nästan alla barn i förskola, men bland de barn som inte deltar kommer en större andel från familjer som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar, ofta med annat modersmål än svenska. Vi vill höja minimigränsen för rätten till allmän förskola till 20 timmar i veckan, för barn vars föräldrar är sjukskrivna eller arbetslösa. Barn ska inte ryckas upp från sin pedagogiska omsorg bara för att föräldern blir arbetslös.

Fritidshemmet är ett viktigt komplement till skolan. Det ger barnet stöd i lärandet och både social och språklig träning. Fritids kan fylla en viktig roll i att stötta de barn som har tuffast förutsättningar att klara skolan. Men de som har störst nytta av fritids saknar ofta rätten att gå där. Ett barn med långtidsarbetslösa föräldrar eller som av andra skäl befinner sig i en utsatt miljö riskerar att gå miste om fritidshemmets stöd eftersom det idag bara är barn vars föräldrar arbetar som har rätt till fritids. Miljöpartiet vill ge alla barn rätt till mer fritids och förskola och tillför 750 miljoner kronor årligen 2026–2028 på det nya anslaget 99:1.

Vi vill även att alla barn som inte går i förskolan aktivt ska erbjudas en förskoleplats från två års ålder och att kommunerna ska följa upp de barn som inte tar del av förskolan.

Mer resurser till högre utbildning och forskning

Sverige ska vara ett land där alla har möjlighet till livslångt lärande. Vår ställning som kunskapsnation bygger på en välutbildad befolkning och på forskning av hög kvalitet. Idag pågår en orimlig urholkning av lärosätenas finansiering genom produktivitetsavdraget som gör att finansieringen krymper. Det leder till färre undervisningstimmar för studenterna, och lärare och forskare som ska producera mer världsledande forskning på kortare tid. Miljöpartiet avskaffar produktivitetsavdraget och tillför lärosätena 400 miljoner år 2026, 410 miljoner år 2027 och 420 miljoner år 2028 utöver regeringens budget. Dessa medel fördelas över anslag 2:3–2:63 samt anslag 2:66.

Läkarutbildningen är viktig för kompetensförsörjningen av läkare och för klinisk forskning runt om i landet. För Miljöpartiet är det självklart att samtliga lärosäten och regioner där den verksamhetsförlagda utbildningen och kliniska forskningen äger rum har lika villkor. För Örebro universitet beräknas ersättningen på 366 helårsstudenter för 2026, när det prognostiserade antalet är ungefär dubbelt så många. Det innebär att Örebro universitet förlorar drygt 20 miljoner kronor varje år jämfört med övriga lärosäten. Miljöpartiet rättar till detta och tillför 20 miljoner i permanent anslag.

Vi avvisar medel till beställningsuppdraget om medborgarskapsprov till Universitets- och högskolerådet, 88 miljoner på anslag 2:2.

Universitet och högskola, vuxenutbildningen och yrkesutbildningen har en viktig uppgift i att förmedla kunskap och bildning och på så vis skapa välbefinnande och ett öppet, demokratiskt samhälle. Tillgången på kunskap är en demokratisk rättighet och det är

därför viktigt att bredda rekryteringen till dessa utbildningar. Den sociala, könsmässiga och etniska snedrekryteringen har visserligen minskat under de senaste decennierna, men den högre utbildningen behöver i större utsträckning använda alternativa antagningsmetoder eftersom betygsintagning konserverar de sociala skillnaderna från grund- och gymnasieskola. Därför behöver det forskningspolitiska målet innehålla delmål om jämställdhet. Lärosätena har en enorm potential att utgöra en stark kraft i omställningen – genom utbildning, forskning, samverkan och sin egna samhällspåverkan. Även för detta behövs delmål i de forskningspolitiska målen.

Ge asylsökande rätt till sfi

För den som kommer ny till Sverige ska det finnas snabba vägar in i det svenska samhället. Att kunna det svenska språket är avgörande för möjligheten att få ett arbete, ägna sig åt andra studier eller i övrigt delta i samhällslivet. Miljöpartiet välkomnar att regeringen har föreslagit flera satsningar för att fler ska lära sig svenska. Vi anser dock att det behövs ännu bättre möjligheter att tidigt ta sig fram på svenska, och därför föreslår vi att svenska för invandrare (sfi) utökas så att det är tillgängligt även för asylsökande.

Idag erbjuds sfi bara till personer som fått besked om uppehållstillstånd. Asylsökande hänvisas istället till den mer begränsade språkutbildningen som ges av vissa studieförbund och frivilligorganisationer. Miljöpartiet menar att det hade varit till fördel för asylsökandes språkinläring och integration om även de gavs rätt till sfi. Sfi har bättre förutsättningar att erbjuda såväl språkutbildning som relevant samhällsinformation, studierna utgår från en tydlig kursplan och kan anpassas efter deltagarnas olika förutsättningar och utbildningsbakgrund. Det erbjuds dessutom i alla Sveriges kommuner.

För att ge alla asylsökande rätt till sfi tillför Miljöpartiet 160 miljoner kronor 2026, 170 miljoner kronor 2027 och 170 miljoner kronor 2028 till anslag 1:17. Det är viktigt att säkerställa tillräckligt med utbildningsplatser och att sfi-lärarna har god kompetens. Det ska även finnas goda möjligheter att kombinera sfi med arbete och yrkesstudier.

Camilla Hansén (MP)

Amanda Lind (MP)

Mats Berghund (MP)

Jan Riise (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Leila Ali Elmi (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Nils Seye Larsen (MP)